

Algus kell 14.05, lõpp kell 16.47, virtuaalselt

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Merle Männik

Võtsid osa: Marko Udras, Kätlin Weinzierl, Dmitri Burnašev, Pille Lehis, Urmet Lee

Puudusid: Sven Kirsipuu, Veiko Tali, Allan Puur, Marko Gorban, Ott Velsberg

Kutsutud:

Statistikaameti peadirektori asetäitja Kaido Paabus

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi reaalajamajanduse valdkonna juht Sirli Heinsoo

Statistikaameti arendusosakonna arenduste juht Marika Korka

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Statistikaameti finantsjuht Ave Sepik

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

PÄEVAKORD

1. Päevakorra kinnitamine
2. Statistika levitamine
3. Aruandlus 3.0/ reaalmajanduse arengud
4. Infopunkt - ülevaade Statistikaameti olulistest tegevustest III kvartalis
5. 14. detsembri 2022. a. statistikanõukogu koosoleku päevakava ülevaatamine ja kinnitamine.

1. Koosoleku päevakorra kinnitamine

Urmet Lee esitas päevakorda ettepaneku.

OTSUSTATI

1.1. Kinnitati päevakord.

2. Statistika levitamine

Maarja Kirtsi ja Jaanus Kroon andsid ülevaate Statistikaameti ning Eesti Panga statistika levitamisest, kui statistika tegemise ühes olulisest etapist. Tutvustati levitamise põhimõtteid ja elluviidavaid tegevusi ning tuleviku väljakutseid ning plaane.

Arutelu

Ühiselt leiti, et kasuks tuleb Statistikaameti ja Eesti Panga koostöö edendamine statistika levitamise arendamiseks. Nii info levitamises, kui ka visualiseerimise arendamisel. Samuti võiks Statistikaamet senisest rohkem kanda endas info- või statistika parteri rolli erinevatele riigiasutustele. Näiteks toodi välja, et jätkuvalt on vajadus erinevate valdkondade arengute planeerimisel lähtuda faktidest ning nende aruteludel on väga suureks väljakutseks andmetega toetamine. See oleks heaks võimaluseks ka statistikaametil enda tööd tutvustada usaldusväärsete andmete esitajana.

Statistikanõukogu esimees Hede Sinisaar tegi ettepaneku teha tarbijate esindajate, asutuste, ministriumidega teadlikkuse ja levi parandamiseks sihtrühmadele suunatud koolitusi. Sihtgruppidele nende endi kohta käiva informatsiooni edastamine võiks olla üheks heaks viisiks andmete levitamisel.

Arutleti, kas levitamise alla võiks minna ka statistika mõistete, terminoloogia arendus, mis aitaks uusi nähtusi paremini mõista ning mõtestada. Statistikaameti peadirektori Urmet Lee sõnul on statistikaamet proovinud toota lisaks ka andmelugusid. Haridus- ja Noorteametiga peaks olema vähemalt viie loo tegemine veel kokku lepitud. See aitab parandada andmekirjaoskust laiemalt ja ka statistikaameti nähtavust. Oluline on ka selle tegevuse juures saavutada vilumus, kuna lihtsalt mõistetavalt informatsiooni kirjutamine ning kuvamine vajab harjutamist ja on tihti suurem väljakutse, kui pikad ja spetsiifilised kirjeldused. Järgmises arengukava perioodil on kavas tegevusi teadlikult toetada kommunikatsiooni poolt, mis on andmekirjaoskuse laiendamisel oluline.

Leiti, et andmete visualiseerimises ja seeläbi kättesaadavuse ning mõistetavuse edendamisel võiks seljad kokku panna nii avaliku sektori organisatsioonid ühiselt, kui laiemalt kõik, kes infograafikat püüavad arendada- Üksi vajalikke arendusi tehes ollakse vähem edukad. Arendajad tuleks kokku tuua ja see on kindlasti tulevikus oluline teema.

Marko Udras esitas küsimused Statistikaameti vestlusroboti efektiivsuse ja muude suhtluskanalite, näiteks Redditi kasutamisele võtmisest. Nenditi, et vestlusrobot on ka Statistikaameti avaldamise tööriist mõjutades positiivselt päringute ja e-kirjade arvu vähenemise kaudu. Efektiivsus oleneb palju kus veebis vestlusrobot kliendi vaates asub (paljud hüpikaknad ka segavad tarbijaid) ja kuidas tekib kasutamise vilumus. Ta on väga hea tööriist. Statistikaamet jälgib, kui palju inimesi tänu vestlusrobotile edasi veebi satub. Praegune vestlusrobot lti on varsti ka vahetumas ja plaan on kasutusele võtta Bürokratt. Uute kanalite kasutuselevõtt on oma paljususes piiratud ressursi juures suur väljakutse ja tuleb teha valikuid. Redditi ei ole planeerinud kasutusse võtta. Uutest sotsiaalmeedia platvormidest on rahvusvaheliselt esile kerkinud TikTok ja oma ressursimahukuselt kaalutakse hetkel alternatiivse lahendusena kõneisikute kaudu seal kanalisi osalemist. Samuti kutsuti üles häid mõtteid levi valdkonnas Statistikaametile esitama, samuti ettepanekuid meie kõneisikuks hakkamiseks.

Marko Udras uuris Eesti Panga 20 päevase päringutele vastamise tähtaja kohta, mis tundub väga pikk aeg ja küsis, kas on mõelnud ka selle tähtaja lühendamisele? Jaanus Kroon vastas, et päringutele vastatakse alati kiiremini, esimesel võimalusel ja 20 päevane vastamine ei ole olnud ka reegel, mida praktikas oleks järgitud. Lisaks oli andmekirjaoskuse ja mõistete teematõstatuse ka Eesti Pangale väga olulised, eriti sõnumi selguse mõttes. Ametlike juriidiliste tõlgete kaudu mõistete eesti keelde toomine on ka põhjuseks, miks tarbijatele statistika on tihti väga keeruliselt mõistetav. Tihti on statistika sisu oma keelelisest mõistest, mida kasutavad nii Statistikaamet kui ka Eesti Pank, erinev ja isegi eksitav.

Kokkuvõtteks nenditi, et statistika levi ja visualiseerimine on kindlasti väga oluline koostöökoht ning arenguteema statistikaameti uues arengukavas, kus ka statistikanõukogu liikmed saaksid panustada ja kaas rääkida. Sellekohased ettepanekud on väga teretulnud.

OTSUSTATI:

2.1 Informatsioon võeti teadmiseks.

3. Aruandlus 3.0/ reaalmajanduse arengud

Sirli Heinsoo (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium) andis ülevaate reaalaja majanduse kontseptsiooni elluviimisest andmepõhise aruandluse kaudu asutuste üleses koostöös eesmärgiga vähendada halduskoormust ning luua tegevuse kaudu ettevõtjatele lisandväärtust. Marika Korka tutvustas statistikaameti vaatest Aruandlus 3.0 projektilt üleminekut andmepõhisele aruandluse laiemale tegevusele. Anti ülevaate andmete kogumisest, tulevastest planeeritud tegevustest ning protsessist oma keerukuses. Esile toodi, et seni, kuni kõik organisatsioonid ei ole üle läinud automatiseeritud andmevahetusele, tuleb statistika tegemiseks hoida avatud paralleelselt ka muud andmevahetuse kanalid, mis omakorda oma ülalhoiuks vajavad ressursi. Olulisena toodi ära, et eesmärkide saavutamiseks on ettevõtjate motiveerimine läbi tagasisaadava lisandväärtuse.

Arutelu

Toimus sisukas teemapõhine arutelu, kus toodi esile projekti tugevaid külgi ning võimaluste loomist tulevikuks, mille positiivsed tulemused hakkavad avalduma paari lähema aasta jooksul laiemalt.

Tõstatus küsimus, kas praegu on Eesti Pangaliit partnerite hulgas, kus kunagi oli ka Eesti Pank? Sirli Heinsoo täpsustas, Eesti Pank juhtrühma tasemel täna osaline ei ole aga Eesti Pangaliit on maksekeskkonna foorumi kaudu ka praegu osaline ja seeläbi on Eesti Panga sisuline osalus tagatud.

Jaanus Kroon küsis, kas oleks mõtet ka ettevõtete aastaaruannete esitamine viia sellele uuele süsteemile, mis mõjaks positiivselt ka kõigile raamatupidamisettevõtete ja teiste osapoolte kaasamiseks? Murekoht on, et võidakse teha samu vigu, mida ka varajasemalt. Marika Korka ja Sirli Heinsoo täpsustasid, et aastaaruanded on aasta 2023 teemaks võetud ja nähakse, et väikeettevõtetele saaks kaotada aastaaruande kohustuse ära tänu andmepõhisele aruandlusele ja see võiks ollagi eesmärk.

Dmitri Burnašev tegi ettepaneku hoida ka riigikantseleid enam infoväljas. Ta tõi välja, et oluline on enam kaasata valitsussektor, tõsta teadlikkust ametnike ja otsustajate hulgas, mis omakorda võiks osutada tõhusaks abiks ka ettevõtjate veenmisel. Ettekandjate poolt nenditi, et riigisektor on omakorda andmeesitajana ka suur klient ja et reaalamajandusest tulenevad kvaliteetsed ettevõtlusandmed annavad aluse langetada oluliselt kvaliteetsemad otsused ka riigivalitsemises.

Hede Sinisaar tõi välja, et ilmselt on ka erinevaid riske projektide õnnestumisel. Ka riigis endas peaks ühtse taksonoomia kasutamise kaudu registrites tekkima kiirem ning parem andmevahetus ning sellest tulenev lisandväärtus. Riskikoht võib olla see, kui tekivad uued infovajadused ja kuivõrd lihtne on neid masinliidestusele üleminekul lisada. Dmitri Burnašev lisas, et vahel võib ka informatsiooni kiirus olla otsustusprotsessi jaoks oluline ja mõnikord ka olulisem, kui väga kõrge kvaliteet oma detailsuses, mis statistika tegemise vaates võib olla vastandlik.

Urmet Lee täiendas, et kui tagatakse andmevahetus, siis ka andme jagamine haakub siia juurde ning see on andmehalduse temaatika, mida Statistikaamet soovib edasi arendada. Ka algoritmide tootmine võib muutuda Statistikaameti töö osaks. Näiteks on algoritm ettevõtete elujõulisuse (enne varajane hoiatamine) indeksi rakendus.

Marika Korka täpsustas, et aruandluse kontekstis ei peeta siiski silmas reaalaega. Esiolgu selles kontekstis ei ole tegemist reaalamajanduse andmeesitusega aga sinna poole liigutakse, näiteks viie aasta kontekstis.

OTSUSTATI:

3.1 Informatsioon võeti teadmiseks. Otsustati teemat käsitleda statistikanõukogus järgnevate etappide elluviimisel ja pidada oluliseks uue statistikaameti arengukava koostamisel ning sellega seonduvas eelarveprotsessis.

4. Infopunkt - ülevaade Statistikaameti olulistest tegevustest III kvartalis

4.1 Ülevaade 2023.-2026. a. riigi eelarvestrateegia ja 2023. a. riigieelarve protsessi tulemustest

Urmet Lee andis ülevaate statistikaameti esitatud ettepanekutest ja vahetulemustest 2023. - 2026. aastate riigi eelarvestrateegia ning 2023. aasta riigieelarve protsessis. Peamiste protsessis esitatud vajadustena toodi esile Euroopa Liidu õigusaktide rakendamise kohustuste täitmist (põllumajandus-, sotsiaal-, ettevõtlus-, majandus-, keskkonna ja energeetika statistika valdkondades), ameti palkade tõstmise vajadust (mahajäämus Harjumaa mediaanist kohati üle 30 %), andmehalduse baasrahastuse tagamist (andmehaldus, mis hetkel on ainult Euroopa taaste- ja vastupidavusrahastu finantseerimisel) ning ministriumide täiendavate statistikavajaduste rahuldamist. Esialgsel andemisel on positiivne tulemusena käimasolevas riigieelarve protsessis markeeritud Statistikaameti 5 % palgafondi kasv üldiselt koos ennakasvuga palgamahajäämuse likvideerimiseks, rahvamajanduse arvepidamise kaasajastamine ja riikliku statistikaprogrammi täiendused tööjõukuludeks ja Euroopa Liidu õigusaktidele vastamiseks ning statistikaprogrammi välisteks töödeks. Sotsiaalministeeriumi taotluse alusel on lisavahendid planeerimisel ka palkade läbipaistvuse direktiivi rakendamiseks palgapeegli rakenduse arenduseks ning selle hoolduskuludeks. Suuremate täiendavate statistikatöödena saab välja tuua kultuuris osalemise uuringu läbiviimise, Eesti 2035 tegevuskava näitajate tootmise ja avaldamise ning EUROMOD mudeli tootmise, mida kavandatakse toetuste ja maksude mõju hindamiseks eraisikute ja leibkondade sissetulekute gruppidele Eestis.

4.2 Statistikaameti uue perioodi arengukava koostamine

Urmet Lee andis ülevaate statistikaameti uue perioodi arengukava koostamise hetkeseisust ja vahetulemustest. Võrreldes eelmise nõukogu kohtumisega varem sõnastatud visioon-missioon ei ole muutunud, pisut on täpsustatud kolme strateegilise eesmärgi sõnastusi. Vahetult enne nõukogu koosolekut on jõudnud arengukava protsess organisatsioonis tulemuseni, kus kolme peamise eesmärgi saavutamiseks tehti strateegilisi valikuid moodustades alaeesmärgid, mis annavad juba konkreetsemate tegevuste planeerimiseks selgemad suunised. Hetkeseisu tulemusi tutvustati nõukogu koosolekul osalenuile. Olulisena rõhutati, et visiooni sõnastuse osa „riigi andmete kodu“ mõistetakse arengukavas kui andmehalduse tegevuse kaudu riigi andmetest ülevaate omamise ning korrasoleku, andmekvaliteedi funktsiooni kandmist, mitte riigi andmete koondamist mingisse uude andmekogusse. Olulisima muudatusena uuel perioodil toodi välja andmete kaudu ühiskonnas toimivate protsesside mõtestamisele kaasaaitamise ehk andmekirjaoskuse tegevuse seadmist võrdsena statistika tootmise, kui põhitegevuse kõrvale. Andmeteenuste, sh riikliku statistika valdkonnas on kõrgendatud tähelepanu tõeliselt kliendikeskse teenuse osutamise saavutamiseks, mille aluseks on sihtrühmade, partnerite, klientide vajaduse tundmine, korrastatud andmehaldus ning edasi arendatud ja kaasajastatud statistika tegemine.

OTSUSTATI:

4.3 Informatsioon võeti teadmiseks. Arengukava tutvustatud ettekande materjalid saadetakse nõukogu liikmetele e-posti teel ja esmaseid tähelepanekuid oodatakse kahe nädala jooksul 7. novembriks.

5. 14. detsembri 2022. a. statistikanõukogu koosoleku päevakava ülevaatamine ja kinnitamine.

Nõukogu esimehe Hede Sinisaare juhtimisel arutati ning otsustati 2022. aasta viimase 14. detsembri ning 2023. aasta esimese jaanuari kuus toimuva statistikanõukogu koosolekute ajakava ning päevakorra punktid.

OTSUSTATI:

- 5.1 Statistikaamet esitab nõukogule 1. detsembriks statistikaameti uue perioodi arengukava esmase versiooni, millele oodatakse nõukogu liikmete kirjalikku tagasisidet 7. detsembriks. Esitatud tagasiside põhjal koostab amet 14. detsembri nõukogu koosolekuks rahandusministrile nõukogu seisukoha kujundamiseks täiendatud arengukava versiooni. Lisaks annab Statistikaamet koos arengukavaga ülevaate 2023. aastaks planeeritud ameti tegevussuundadest, mille põhjal kujundatakse ka statistikanõukogu järgmise aasta tööplaani punktid.
- 5.2 Otsustati Eesti Panga statistikatööde loetelu menetleda statistikanõukogus kirjalikus vormis e-posti teel arvestades protsessi nõukogu liikmete tagasiside esitamise ning vormistades eraldi koosoleku protokollina.
- 5.3 Otsustati käsitleda rahva- ja eluruumise loenduse aasta ülevaadet ning andmehalduse arenguid ja andme hõive, kogumise ning töötlemist 2023. aasta esimesel kohtumisel jaanuaris.

LISAD:

1. Statistikaamet esitlus „Statistika levitamine“
2. Eesti Pank esitlus „Statistika levitamine“
3. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium esitlus „Reaalajamajandus. Andmepõhine aruandlus“
4. Statistikaamet esitlus „Andmepõhine aruandlus“
5. Statistikaameti 2023-2026 RES/RE ülevaade (AK AvTS § 35 lg 2 p 2)
6. Statistikaameti arengukava 2023-2027 Strateegilised eesmärgid AK AvTS § 35 lg 2 p 2)

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

Merle Männik